

DJURENS VÄRLD

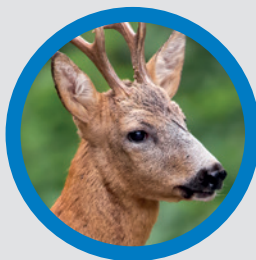
Nr 3 2021 Svenska Djurskyddsföreningens medlemstidning

Vildfåglar på rehabilitering

Djurpsykologi Nordens första utbildning

Björnar & hundträning hur går det ihop?

Trana

Stor, ståtlig våtmarksfågel med långa ben, lång hals och röd fläck på huvudet. Västergötlands landskapsdjur är med sitt karaktäristiska utseende en välkänd syn på våren vid Hornborgasjön, där den kan ses utföra sin mytomspunna dans.

Med rak utsträckt hals flyger tranan fram, med grå fjäderdräkt, stor ymnig plym som döljer stjärten och den kala bakhjässan. Tranor utnyttjar de uppåtgående luftströmmarna i luften när de flyger, som ett segelflygplan, och kan komma upp i hastigheter på 70-80 kilometer i timmen. På hösten lämnar de Sverige för att övervintra i Sydeuropa eller Nordafrika. De förflyttar sig i flock och flyger i v-formation. Fram emot mars, april vänder de åter och tusentals tranor brukar då rasta vid Hornborgasjön där de matas med stora mängder korn. Den 3 april 2019 befann sig 27 300 tranor samtidigt vid Hornborgasjön och det är samma tranor som återvänder varje år. Fåglarna räknas för hand och har blivit ett säkert värtecken som lockar många besökare till området. Inte minst för att

man där kan se dem utföra sin speciella trandans då de spanner ut sina vingar, tar hetsiga och ryckiga språng följt av djupa bugningar och en ljudlig fanfar. Tranor lever i par, ofta samma par genom hela livet och finns utspridda över hela landet bortsett från fjällkedjan. I slutet av april läggs två ägg som ruvas i 30 dagar av båda makarna. Med ett par dagars mellanrum kläcks sedan ungarna och är flygfärdiga efter nio, tio veckor. Beståndet har ökat kraftigt de senaste decennierna och uppskattas nu till ca 25 000 häckande par. ■

Källor: Naturhistoriska riksmuseet, fågeln.se, Västsvrige.com

Fakta trana (*Grus grus*)

Ordning:	Tran- och rallfåglar
Familj:	Tranor
Vikt:	4-7 kg
Storlek:	Cirka 120 cm hög, vingspann upp till 250 cm.
Föda:	Grodor, insekter, småfisk och vegetabilier.
Livslängd:	25-30 år. Äldsta ringmärkta tranan är 27 år.

Innehåll

- 04 Aktuellt på djurskyddsfronten
- 06 Reportage – Stockholms Vildfågel Rehab
- 10 Forskning – Hundträning på björn i hägn
- 12 Reportage – Ny utbildning i djurpsykologi
- 16 SDF tipsar – Så gör du vid viltolycka
- 17 Gåvotack
- 18 Mitt husdjur – Häst
- 19 Korsord
- 20 På spaning i naturen – Vilda vänner

Bli medlem

Ett medlemskap i Svenska Djurskyddsföreningen innebär att du är en röst för djuren.

Medlemsavgift för 2021: 200 kronor.

Ungdom t.o.m. 18 år: 100 kronor.

Årsbetalande juridisk person: 1 500 kronor.

Stödjande medlem: 100 kronor.

**Betalning sker till plusgirokonto 55 99 85-7
märk betalningen med namn och adress.**

Djurens Värld nr 3 2021
Medlemstidning för Svenska Djurskyddsföreningen. Utkommer med fyra nummer per år.

Ansvarig utgivare
Lillemor Wodmar

Redaktör
Louise Cederlöf

Formgivning
Stjärntryck, Stockholm

E-post
djurensvarld@djurskydd.org

Kommunikationsstrategi
JCW Hållbar Kommunikation

Redaktionskommitté
Louise Cederlöf
Lillemor Wodmar
JCW Hållbar Kommunikation

Tryckeri
Stjärntryck, Stockholm

ISSN
0291-1545

Omslagsfoto
Mostphotos

Foto
Mostphotos om inget annat anges.

Djurens Värld trycks på miljövänligt papper.

Kontakta Svenska Djurskyddsföreningen
Besöksadress:
Sandsborgsvägen 55,
122 33 Enskede

Expeditionstid, måndag–torsdag: 09.00-15.00.
Lunchstängt: 11.30-12.30.
Expeditionstid, fredag: 09.00-13.00.

Telefon: 08-783 03 68
Hemsida: www.djurskydd.org
E-post: info@djurskydd.org

Tack Johan!

Vår generalsekreterare Johan Beck-Friis har av hälsoskäl valt att avsluta sin anställning hos oss. Johan har under sin anställning på Svenska Djurskyddsföreningen varit engagerad i många djurskyddsfrågor framför allt fokuserat på det internationella djurskyddsarbetet. Han har aktivt tagit del i Eurogroup for Animals lobbyarbete vilket resulterat i flera brev riktade till EU-kommissionen som i vissa fall medfört att det påbörjats politiska processer för att motverka missförhållanden för djur.

När Sveriges lagregel om krav på bedövning av slaktdjur hotades deltog han i Eurogroup for Animals informationsarbete mot EU-domstolen och när domstolens beslut kom innebar det att Sverige fick behålla rätten till bedövning innan all slakt.

Johan var starkt engagerad i långa sjötransporter av ej avvanda kalvar. Då det var ett svenskt rederi som var huvudtransportör av kalvarna mellan Irland och Frankrike initierade han en namninsamling med kravet att Stena Line slutar transportera djur på ett sätt som strider mot EUs djurtransportregler, namnlistorna överlämnades till Stena Lines styrelse. Namninsamlingen resulterade även till att SDF, tillsammans med tre internationella djurskyddsorganisationer, deltog i ett möte med Irlands jordbruksdepartement där kalvexporten diskuterades.

Som SDFs representant i EU Dog and Cat Alliance, deltog han i alliansens utvärdering av EUs djurskyddsstrategi samt skrev även ett yttrande angående bättre skydd av hundar och katter i EU.

När Jordbruksverket uppdrog åt SDF att bemanna landets sju djurförsöksetiska nämnder var Johan den som ledde arbetet och var sedan ansvarig och kontaktperson för SDFs ledamöter i nämnderna. Nationellt har han samverkat med andra djurskyddsorganisationer bland annat i ”nätverk djurskydd” och har tillsammans med övriga organisationer i nätverket skrivit och/eller undertecknat brev till politiska instanser och debattartiklar till dagstidningar.

Hundsmuggling är såväl ett nationellt som internationellt djurskyddsproblem. Som en del i det arbetet arrangerade han tillsammans med Djurens Vänner ett hundsmugglingsseminarie på SLU samt i samarbete med riksdagens djurskyddsforum ett seminarium mot hundsmuggling för riksdagens ledamöter.

Ovanstående är endast en del av de områden som Johan arbetade med under sin tid på SDF. Han har också lämnat bidrag till och deltagit i ett antal andra djurskyddsfrågor. Styrelsen vill tacka Johan för hans djurskyddsarbete hos oss och önskar honom allt väl i framtiden. ■

För styrelsen
Lillemor Wodmar
Ordförande

Kampanj mot hundsmuggling

I våras startade Jordbruksverket sin nya kampanj mot hundsmuggling. Under pandemin har intresset för att äga hund ökat rekordartat och risken att köpa en smuggelhund är stor om man inte är på sin vakt. Ofta är det små dyra raser som bichon frisé, pomeranians och bulldoggar som smugglas till Sverige och säljs över internet. På jordbruksverket.se finns nu bra information och råd till dig som går i hundköpartankar. Bland annat uppmanas man att träffa hunden i hemmiljö, kontrollera att fullständig dokumentation finns och att hunden är vaccinerad och id-märkt. ■

Cirkustigrar får fristad i Danmark

I juni 2021 öppnades Europas största hägn för pensionerade cirkustigrar i Knuthenborgs safaripark i Danmark. Först att flytta in var Keni, en tiger som föddes i fångenskap och som levt hela sitt liv i en bur på en spansk cirkus. På sikt kommer ytterligare tigrar räddas och ges möjlighet att leva utomhus i resten av sina liv i den nya "tigerskogen". Projektet är ett samarbete mellan Knuthenborgs safaripark och djurskyddsorganisationen Dyrens Beskyttelse. ■

Ny grodart upptäckt

Chokladgrodan, eller *Litoria mira* som är det officiella namnet, upptäcktes redan 2016 djupt inne i träskmarkerna i en mycket svårtillgänglig del av Nya Guineas regnskog. Den hittades av grodexperten Steve Richards och efter flera års analys kan han och forskarkollegorna nu konstatera att det rör sig om en ny art. Den är snarlik den kända australiska gröna trädgrodan men är något mindre och glänsande chokladbrun till färgen. Precis som trädgrodan har *Litoria mira* långa "fingrar" och stora svarta ögon. ■

Djursjukhus stängde under sommaren

Under sommaren drog många djursjukhus ner sina öppettider på grund av veterinärbrist. Oron i branschen var stor och det varnades för längre väntetider och risk för avlivning av djur som skulle behöva avancerad sjukhusvård. Men hur blev det?

Oron inför sommaren var så pass stor att Jordbruksverket och tillhörande Distriktsveterinärerna skrev till Näringsdepartementet för att förklara det allvarliga läget. Man hade också ett möte med dåvarande landsbygdsminister Jennie Nilsson.

Farhågan var att stängda eller begränsade öppettider på djursjukhusen under kvällar och helger skulle drabba enskilda djurägare och djur. "I praktiken kan det handla om att djur måste avlivas, för att bespara djuren onödigt lidande – trots att avancerad sjukvård hade varit möjligt om denna hade funnits att tillgå på djursjukhus", sa Anett Kjellberg, avdelningschef på Jordbruksverket, i ett pressmeddelande i juni 2021.

Så hur blev sommaren?

– Vi ska göra en sammanställning i höst men nu i slutet av

augusti kan vi se att det inte riktigt blev som vi befarade men det har absolut märkts av. Vi har haft ett stort inflöde av kunder och ett stort behov av vård, vilket har gjort att vi har fått prioritera hårt. Allt som inte varit akut har fått vänta, säger Hillevi Lindström, chef för Distriktsveterinärerna.

Detta har gjort att man nu dras med en vårdskuld, enligt Hillevi Lindström. Hon påpekar också att distriktsveterinärerna fått behandla både fler och sjukare djur än man normalt gör och är van vid.

– De sjukaste djuren brukar vi remittera till djursjukhusen men nu när det inte har gått har distriktsveterinärerna fått behandla dessa djur i större utsträckning. Vi vet att vi har räddat många djur på det sättet, säger Hillevi Lindström. ■

Djurförsöksetisk nämnd stoppade omstritt försök

I juni 2021 stoppade Göteborgs djurförsöksetiska nämnd ett projekt där 2500 mjölkkor skulle hållas inomhus året om, och därmed gå miste om sommarbetet. Sedan 2019 har SDF en av djurskyddsplatserna i samtliga av landets sju regionala nämnder.

Syftet med pilotprojektet "Djurvälstånd 365" var att undersöka om korna kunde få samma djurvälstånd inomhus som ute på sommarbete. I Sverige är det lag på att alla kor äldre än sex månader och som hålls för mjölkproduktion ska få gå ute på sommaren. LRF har dock, enligt ett nyligen taget stämmobeslut, jobbat för att få bort beteskravet och studien ska ses som ett led i detta.

Göteborgs djurförsöksetiska nämnd avslög ansökan med motiveringen att det är "väl känt att nötkreatur har en stark vilja att vistas utomhus under betesperioden och forskning visar att de mår bättre av detta". Nämnden konstaterar också

att försöksdjurens lidande väger klart tyngre än den förväntade nyttan som djurförsöket kan komma att resultera i för djuren.

– Det finns redan gott om forskning som visar på en ökad välfärd hos kor som går på bete, alltså finns det redan kunskap i frågan och då går det inte att motivera att den här ansökan skulle godkännas. Dessutom tror jag inte att den här frågan är av intresse hos allmänheten, vilket är ytterligare en faktor som talade emot ett godkännande. För djuren betyder det att kravet på bete är fortsatt skyddat, säger Emelie Deboussard, ledamot i Göteborgs djurförsöksetiska nämnd. ■

Historiskt beslut om burhållning

Den 30 juni 2021 meddelade EU-kommissionen att man stödjer medborgarinitiativet "End the cage age". Det historiska beslutet innebär att kommissionen kommer att föreslå att all burhållning av lantbrukets djur inom EU fasas ut för att senast 2027 förbjudas helt.

Cirka 1,4 miljoner människor har skrivit under medborgarinitiativet "End the cage age" som lett till att EU-kommissionen beslutat föreslå en utfasning av all burhållning av lantbrukets djur inom unionen. Ett detaljerat förslag ska läggas fram 2023 med målet att alla lantbruksdjur ska slippa burarna senast 2027.

"End the cage age" kom till genom ett samarbete mellan 170 djurskyddsorganisationer i Europa, däribland Svenska Djurskyddsföreningen. Över 300 miljoner djur årligen berörs av EU-kommissionens beslut, bland annat grisar, kalvar och värphöns som fortfarande hålls i burar i många EU-länder.

Det är första gången som ett medborgarinitiativ leder till konkreta lagändringar i hela unionen vilket gör det till ett historiskt beslut. Svenska Djurskyddsföreningen gläds åt beslutet och vill rikta ett stort tack till alla som skrev på uppropet. ■

Victor Persson framför en ny voljär som byggts för att föda upp vitryggig hackspett, en akut hotad art som är med på SLU Artdatabankens rödlista. Projektet med att föda upp ungar från avelspar och sätta ut dem i naturen ska genomföras i samarbete med Naturskyddsföreningen.

Här räddas vilda fåglar

På Stockholms Vildfågel Rehab får mellan 1500 och 2000 skadade fåglar varje år hjälp med att komma tillbaka till naturen. Djurens Värld besökte anläggningen utanför Vaxholm och fick se både havsörn och kattuggla – men också stadsduva och kråka. Här är nämligen alla fåglar välkomna, oavsett art.

Text & foto: Louise Cederlöf

En volontär kommer gående mellan voljäerna, i famnen har hon en grådunig svanunge. Den långa halsen hänger lite, fågeln ser inte pigg ut. Den har blivit hundbiten och under några dagar har man försökt att hjälpa den. Volontären stannar framför Victor Persson, grundare och ordförande i föreningen Stockholms Vildfågel Rehab. Vad tycker han att de ska göra med den?

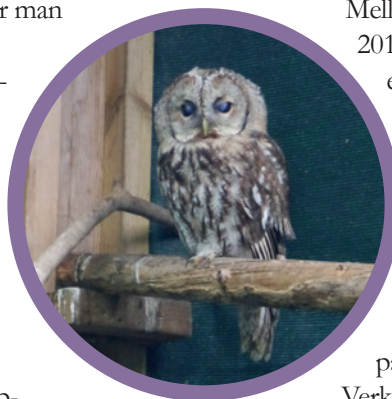
– Ta in den så får jag titta närmare. Jag tror att vi kanske måste ta bort den, säger Victor.

Vi ska återkomma till svanungen senare. Vi sitter i köket i Victor Perssons hus och pratar, bakom mig står en uppstoppad havsörn med utfälda vingar. På tomten utanför som vetter mot ett stort skogsparti, finns voljärer, burar och

inhägnader av olika slag. Några är enormt stora och är till för flygträning av bland annat just havsörn. De påminner snarast om nätförsedda hangarer.

Mellan Åkersberga och Vaxholm finns sedan 2015 Stockholms Vildfågel Rehab, SVR. Det är en fristående, ideell förening och den enda viltrehabiliterare i Stockholms län som har tillstånd att hålla och behandla alla fågelarter. Förutom Victor Persson arbetar också pappa Lars Persson som rehabiliterare och vid sin sida har de idag 18 volontärer som hjälper till med allt från att hålla rent och utfodra, till att hämta upp skadade fåglar på fältet som allmänheten slagit larm om.

Verksamheten är öppen dygnet runt och har tre veterinärer knutna till sig, som även dessa är tillgängliga dygnets alla timmar.

Victor Perssons intresse för fåglar är inte ornitologiskt, snarare etologiskt, enligt honom själv. Kanske väcktes hans intresse som nioåring när han hittade en kråka med bruten vinge, och fick hjälp av en granne som var biolog att laga vingen. Men varför startade han Stockholms Vildfågel Rehab?

– Jag körde djurambulans tidigare och såg att behovet var stort. 80 procent av larmen vi fick in handlade om fåglar och de flesta var sjöfåglar. Men det fanns ingen som kunde ta emot dem, oftast körde vi dem till veterinären där de fick somna in. Jag tyckte det var frustrerande. Där hade vi varit ute i snöstorm och spöregn och fångat fåglarna och så avlivades de bara.

Det första året räknade Victor Persson med att ta hand om 300-500 fåglar. Det blev 1500. Och så har det fortsatt: 1500-2000 djur rehabiliteras tillbaka till det vilda varje år men föreningen tar emot långt många fler. Alla klarar sig inte, många behöver avlivas.

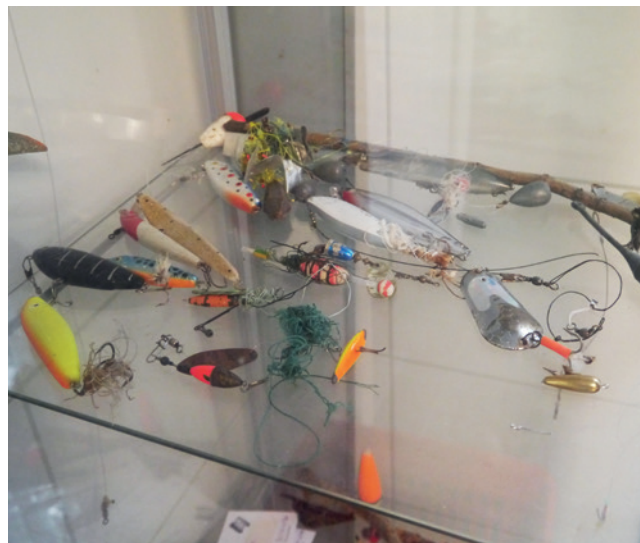
– Fåglarna måste kunna fungera även efter rehab, det vill säga: kunna flyga, skaffa mat på egen hand och gå till fortplantning. Vi har fått stor erfarenhet och nu vet vi oftast direkt vilka vi kan hjälpa och inte. Ibland gör man olika bedömningar beroende på vilken art det är, trots att det handlar om samma skada. Är det en sort som äter från marken eller jagar sin mat? Är det en flyttfågel som flyger tusen mil per år? Sådana faktorer spelar in och påverkar behandlingsinsatsen.

Svanungen lämnades in till SVR efter att ha blivit hundbiten och är i mycket dåligt skick. Här får den hjälp av en volontär.

Den grundläggande värderingen i föreningen är att alla djur är lika mycket värda när de kommer hit, alla ska få adekvat hjälp oavsett art. I bästa fall kan fågeln hjälpas direkt i naturen, till exempel kan en fiskekrok som inte sitter alltför illa till avlägsnas på plats utan att fågeln behöver föras in till rehabiliteringscentret. Men för de fåglar som ändå kommer hit finns både röntgen och blodprovsanalys tillgängligt. Att minimera onödiga och stressande resor är viktigt, menar Victor Persson.

Många fåglar körs hit av Svenska Djurambulansen men

Några av de fiskekrokar som fastnat i fåglarna finns sparade i en monter.

även polismyndigheten anlitar SVR när en fågel behöver tas om hand av olika skäl. Vanligast är vingskador, trafikrelaterade skador liksom fiskelinor och krokar som fastnat i fågeln. Även blyförgiftade rovfåglar är relativt vanligt, fåglarna har då ätit slaktavfall vid en åtel där djuren skjutits med blykuler. Blyorsakade skador kan vara komplicerade men det finns sätt att komma till rätta även med det.

– De flesta skador är orsakade av oss människor och då menar jag inte att någon har sparkat och medvetet gjort dem illa, det är ovanligt. Många fåglar har, innan de kommer hit, först tagits om hand av människor i något slags missriktad välvilja. Man hittar en skadad fågel, tar hem den och tror att man kan behandla den själv. Men det blir ofta väldigt fel.

Victor brukar be upphittaren att skicka en bild på fågeln så att han kan se vilken art och skada det handlar om. Därefter görs en första bedömning: ska fågeln tas in, lämnas kvar eller i värsta fall, avlivas av kommunens viltvårdare?

– En fågel som fått hjärnskakning för att den flugit in i en fönsterruta till exempel, den återhämtar sig bäst på egen hand, det finns ingen anledning att packa ner den i en låda och köra hit.

» **Vi går ut** på tomten och in i den största voljären som är formad som ett L. Ett havsörnsbo finns i ett hörn och längst bort, högt upp på en träbalk, sitter två havsörnar och spanar. De kom hit i maj och var då bara små dunbollar. Nu vid fem månaders ålder är de redan respektingivande stora. De två örnrarna är del av ett unikt projekt, aldrig tidigare har det i Sverige fötts upp havsörnsungar på det här sättet. Anledningen till att de hamnade här är att örnpappan avlivats efter att den skadat vingen så illa att inget gick att göra. Och eftersom det är pappan som förser ungarna med mat fanns risken att ungarna skulle svälta ihjäl. Polisen gav då SVR tillstånd att hämta ner ungarna, och Jordbruksverket gav dispens att hålla fåglarna i fångenskap längre än de tre månader som normalt gäller.

– Vi försöker att vara här inne så lite som möjligt, vi vill inte att de ska bli präglade på människor. Jag har köpt en örnmask på Buttricks som jag tar på mig när jag går in och ger dem mat. Det ska bli spännande att se hur det går för

dem, de kommer såklart ringmärkas innan de släpps så att vi kan följa dem, säger Victor.

Annars när övergivna fågelungar kommer in försöker man i första hand hitta ett bo där de föräldralösa ungarna kan placeras ut och ”adopteras”.

– Det är en utgångspunkt på SVR, att vilda djur inte ska fångas in och sättas i bur överhuvudtaget. Det är bara om vi kan göra något för dem som det är försvarbart att göra det, och särskilt om det är människan som har orsakat skadan. Då känner jag mig skyldig att hjälpa dem.

Ovanför buren med ringduvor sitter en duva och trycker. Victor berättar att den tidigare har tagits om hand men kommer tillbaka och sitter nu ofta på utsidan av buren, trots att den är fri att flyga vart den vill. Jag undrar hur han ser på lidande, hur man avgör vad som är ett acceptabelt lidande och hur man vet på vilken nivå man ska lägga behandlingsinsatsen?

Ett tv-team har följt Stockholms Vildfågel Rehab och Victor Persson under nära två års tid. Programmet i två delar heter ”På brutna vingar” och planeras att sändas på SVT i höst.

I den största voljären finns två havsörnsungar. De togs om hand i våras för att de inte skulle överleva på egen hand och kommer inom kort att släppas ut.

– Det är nästan en filosofisk fråga, vad är ett lidande? Man får titta på allmäntillståndet och på prognosen, den är helt avgörande. Sen ska man komma ihåg att djuren lever i nuet, de kan inte se framåt som vi. Men där är klart: alla fåglar som du har träffat här idag lider i någon mån, vi är ett sjukhus! Bara att vara i fångenskap innebär ett lidande. Och det är klart att det gör ont att bryta ett ben eller en vinge,

men de får smärtlindring och fåglar läker extremt fort.

Åter till den gråulliga svanungen i början av reportaget. Vad hände med den? Vi går in i klinikrummet där svanen ligger i en plastbur med öppet tak. Victor tar upp den i famnen och konstaterar att den har hunnit somna in.

– Vi kan göra väldigt mycket för djuren men vi är inte Jesus, vi kan inte laga det som inte går att laga. ■

Många olika fågelarter får hjälp på SVR. Vanligast är duvor och sjöfåglar.

De flesta fåglar ringmärks innan de släpps.

Om du hittar en skadad fågel:

- Omhänderta fågeln endast om den är uppenbart skadad (hängande vinge, fiskelinor, blod) eller om den befinner sig i uppenbar fara (trafikerad väg). Utgå inte från att fågeln är skadad bara för att den inte kan flyga.
- Fotografera fågeln/situationen med din mobil och skicka till SVR på 072-569 5112 för bedömning av skadeläge och åtgärd.
- Lämna helst inte platsen. Om du måste det så var noga med att kunna ge en exakt platsbeskrivning. Ge ej mat eller vatten.
- För att vårda och rehabilitera vilda djur krävs tillstånd från Länsstyrelsen. En privatperson utan tillstånd kan tillfälligt förvara ett hjälpbehövande vilt djur i max 48 timmar. Sedan måste djuret lämnas över till viltrehabiliterare med godkänd anläggning.

Källor: Stockholms Vildfågel Rehab, SVR, Länsstyrelsen.

Träning och test med hundar på björnar i hägn – hur mår björnarna?

I två olika björnhägn i Sverige kan man träna respektive testa sin hund och få den godkänd som björnhund. Men hur upplever björnarna detta? Blir de stressade av att ha skällande hundar utanför sitt hägn och hur påverkas deras beteenden? Det har undersökts i en beteendestudie vid Sveriges lantbruksuniversitet, SLU. Studien är delvis finansierad av Svenska Djurskyddsföreningen.

Text: Elina Åsbjer, leg. vet., SLU SCAW, Janina Bäckström, Anna Roos Engström och Ida Widegren, Kandidatexamen med huvudområdet Biologi vid SLU, Johan Lindsjö, leg. vet. SLU SCAW, Claes Andersson, PhD, universitetsadjunkt, SLU.

Brunbjörn är en fridlyst art i Sverige, men viss jakt sker och totalt skjuts närmare 300 björnar varje år. Vid björnjakt med hund ska en hund som är lämplig användas; den ska inte vara för rädd för björnen men inte heller för intensiv. För att minska lidandet hos en skadeskjuten björn ska en hund som är särskilt tränad i

att spåra upp skadat vilt användas vid eftersök.

I ett försök att ta reda på hur björnarna upplever träningen utfördes beteendestudier i de två hägnen under våren och sommaren 2020. Björnarna studerades i sex dagar i respektive hägn. Björnarnas beteenden observerades med fokus på bland annat aktivitet, stereotypa beteenden,

utfall mot hundarna, sociala interaktioner, och närhet till hund.

I vardera hägnet finns tre björnar och all test och träning sker med hunden utanför hägnet. I hägn 1 pågår träning av hundar under sex månader om året, upp till fyra dagar i veckan och max tolv timmar per dag. Vid träning tas björnarna in i ett litet träningshägn utan möjlighet att komma utom synhåll för hundarna. I hägn 2 pågår test av hundar under tre månader per år, tre dagar i veckan, två timmar per testdag. Under testerna hålls björnarna i ett större hägn än deras hemmahägn, med möjlighet att flytta sig undan hundarna och undkomma synlig kontakt.

Resultatet från hägn 1

visade att björnarna huvudsakligen var passiva och låg ner i träningshägnet, både innan, under och efter träning. Under träningar då hunden oftare befann sig i närheten av, samt skällde intill björnarna, ökade björnarnas rörelser ifrån hunden. Även deras fokus och utfall mot hunden ökade. Utfall anses vara motiverade av rädsla eller irritation och det observerades även då hundförare och instruktör rörde sig närmare hägnet. Under träning nyttjade björnarna oftast endast två delar av hägnet, medan de innan och efter träning nyttjade hägnets alla delar i större utsträckning, vilket kan tyda på att hundarna stressade björnarna.

Stereotyp beteende (pacing) observerades hos en individ, främst under den träning då hunden skällde mycket och var nära björnen en stor del av tiden, men även innan och efter träning. I studien undersöktes också effekten av att låta björnarna lämna träningshägnet under pågående träning, vilket de oftast gjorde kort tid efter att de fick möjlighet. Detta kan bero på att de ville undkomma hundarna, men också att de ville ha tillgång till det större hägnet med större möjligheter att utöva naturligt beteende. Samtliga björnar återkom dock till träningshägnet flertalet gånger, vilket kan bero på att de hade större kontroll över situationen och att foder ibland fanns tillgängligt i träningshägnet.

Resultatet från hägn 2 visade att björnarna generellt var mycket aktiva under tiden i testhägnet, och ägnade en stor

del av tiden åt att äta gräs och röra sig, till skillnad från tiden i hemmahägnen där de generellt var passiva. De rörde sig över en stor del av hägnet och utnyttjade dess samtliga delar. Björnarna ägnade även viss tid åt undersökande beteenden. Ett antal utfall utfördes av björnarna mot hundar som kom för nära björnarna eller deras mat, vilket tyder på irritation eller resursförsvär.

Hos en av björnarna observerades en viss del stereotyp beteende (pacing) inne i testhägnet, både innan testen påbörjats för dagen och under test. Beteendet noterades främst under dagens första tester och utlöstes i samband med att björnarna utfodrades i början av testen.

Vad som utlöste det stereotypa beteendet är oklart men är troligen relaterat till utfodringen, då pacing i samband med utfodring har observerats både hos björnar och andra djur i fångenskap. Nära kontakt med hund (inom tre meter) verkade inte ha någon inverkan liksom att beteendet kunde utlösas och pågå utan att hunden varken var synlig för eller skällde på björnen. Man kan dock inte utesluta att även förväntan inför testet, närvaro av hund eller annat i situationen, kan upplevas som stressande och utgöra en trigger.

I slutet av

varje test gick både hundförare och domare ner till björnarna tillsammans med hunden varpå björnarna ofta samlade sig i närheten av staketet vid människor och hund. Detta tyder på att björnarna i dessa situationer varken upplevde hundar eller människor som hotfulla, men också på att de kopplade domarna till belöning.

Sammanfattningsvis tyder resultaten av studierna på att björnarnas upplevelse påverkas av hur och i vilken omfattning träning eller test genomförs, björnarnas individuella förutsättningar, vana vid hundar och människor, hägnets utformning och storlek, liksom möjligheten för björnen att komma undan hunden om den så vill. Beteendena hos björnarna i första hägnet tyder på att deras välfärd blev negativt påverkad av både hägn och hundar. Björnarnas möjlighet till kontroll och att komma undan hundarna var mycket begränsad, vilket kan leda till stress. I det andra hägnet, som var större och med helt andra förutsättningar för björnarna, sågs överlag väsentligt mindre negativ påverkan på björnarnas beteende av hägn och hundar, även om vissa situationer kan vara förknippade med stress. ■

Intresset för programmet har varit stort och höstens 30 platser fylldes direkt. Officiellt är det ett kandidatprogram i biologi med inriktning djurpsykologi. Man får dock inte kalla sig djurpsykolog efter genomgången utbildning, då detta är en titel som inte existerar idag.

Nu startar Nordens första utbildning inom djurpsykologi

Hösten 2021 startar en helt ny utbildning inom djurpsykologi vid Linköpings universitet. Programmet är det första av sitt slag i Norden och sätter fokus på djurs hälsa och beteende. Förhoppningen är att studenterna sedan kommer att arbeta i samhällets alla delar där djur finns, exempelvis inom polisen, tullen eller på djurparker. Möt etologiprofessor Per Jensen i ett samtal om vad detta kan innebära för djurs status och mående i framtiden.

Text: Louise Cederlöf

Linköpings universitet har sedan tidigare en omfattande kursverksamhet inom fältet djur och djurs beteende och man har även en kortare orienteringskurs i djurpsykologi på distans. Däremot har det saknats ett längre program och en mer gedigen akademisk utbildning inom området. Men det var inte självklart att det skulle få ta plats; Per Jensen, professor i etologi och lärare på universitetets biologiprogram, fick lobba länge för att få klartecken att starta det nya kandidatprogrammet.

– Det har funnits en viss skepsis kring djurpsykologi, även på vår egen fakultet, att det skulle vara något flummigt. Men ju mer vi har förklarat desto mer har man förstått att det inte handlar om att sitta och gulla med sin lilla hund och katt, utan att det här är riktig vetenskap. Det finns ett stort kunskapsbehov inom det här området och på Linköpings universitet finns bra kompetens och förutsättningar att ge en utbildning med hög kvalitet.

Intresset för programmet har varit stort och höstens 30 platser fylldes direkt. Officiellt är det ett kandidatprogram i biologi med inriktning djurpsykologi och hälften av kurserna kommer att samläsas med dem som läser det vanliga biologiprogrammet där bland annat genetik, fysiologi och etologi ingår. Man kommer att läsa brett om olika djurslag men med särskilt fokus på sällskapsdjur: hund, katt och häst. En fjärdedel av kurserna kommer att läsas på psykologiavdelningen och undervisningen hållas av universitetets psykologer. Att läsa humanpsykologi har flera poänger, menar Per Jensen.

– De kurserna kommer vara inriktade på kognitionspsykologi, modern inlärningsteori och emotionspsykologi – ämnen som är lätt att överföra till djur. Men det är också viktigt att studenterna får en förståelse för att när man hanterar djur så finns det alltid en mänsklig part på andra sidan. Det är väldigt sällan ett problem hos djur bara beror på djuret, det är nästan alltid i samspel med människa det uppstår, oavsett om det är djur i en djurpark eller i ett försökslaboratorium.

Foto: Mona Jensen

Per Jensen är professor i etologi och lärare på det nya programmet.

Den sista fjärdedelen består av kurser specialutvecklade för just det här programmet, som antrozologi (förhållandet människa och djur) och djurkognition, det vill säga hur djur tänker och fungerar liksom beteendeanalys och djuretik. Studenterna kommer också att få undervisning i entreprenörskap och företagsamhet eftersom man tror att en del kommer att vilja jobba med egna företag.

Idag kan vem helst kalla sig exempelvis hundpsykolog, det är ingen skyddad titel, och de flesta som kallar sig det saknar akademisk utbildning, enligt Per Jensen. Man kanske har en instruktörsbakgrund med mycket praktisk erfarenhet eller har gått någon av de privata utbildningar som finns på marknaden.

– Men de som anordnar de här utbildningarna har oftast ingen akademisk utbildning själva, det är lite av en amatörverksamhet som pågår där ute idag. Många av de som kallar sig hundpsykologer gör ett fantastiskt arbete, >>

» jag vill inte nedvärdera det, men det saknas en akademisk grundad verksamhet som motsvarar de krav som jag tycker man ska ställa.

Den som går det nya djurpsykologiprogrammet kommer dock inte få kalla sig djurpsykolog, poängterar Per Jensen.

– Man får en kandidatexamen i biologi med inriktning djurpsykologi, den som går hos oss har inte rätt att kalla sig djurpsykolog eftersom det är en titel som inte existerar. Men vi tror att det på sikt kan gå åt det hållet, men då krävs att man vidareutbildar sig precis som en humanpsykolog gör. Internationellt finns en del certifieringsprogram men det är en komplicerad historia som vi inte ger oss in i, åtminstone inte än.

Antalet sällskapsdjur har ökat stadigt och idag finns cirka en miljon hundar i Sverige, över en miljon katter och 350 000 hästar. Lägg därtill att ridsport är en av de största fritidsaktiviteterna för barn och unga och att antal nyregistrerade hundar gått upp markant under pandemin med många oerfarna och helt nya hundägare. Men med allt fler djur i samhället ökar också olika problembeteenden och därmed behovet av att förstå djuren.

– Intresset för de här frågorna beror dels på fler sällskapsdjur, men också på att vi sedan något decennium till-

baka funderar mer över djurhållning i stort. Och det gäller även djur i lantbruk och försöksdjur, vad gör vi med dem och hur mår de egentligen? Det är förfärligt att så mycket djurverksamhet fortfarande bedrivs i skymundan, och att konsumenter därför har en ganska begränsad uppfattning om vad som pågår. Därför är det jättebra att det kommer upp till ytan, att man diskuterar och ifrågasätter. Och då behövs kunskap. För det är en sak att kritisera, men hur ska vi göra det bättre?

Många av de beteendeproblem som uppstår hos exempelvis djur i djurparker, i försökslaboratorium eller inom

Intresset för de här frågorna beror dels på fler sällskapsdjur, men också på att vi idag funderar mer över djurhållning i stort.

Deltagarna kommer att undervisas brett om olika djurslag men med särskilt fokus på sällskapsdjur: hund, katt och häst.

lantbruket, kan bero på att djuren hålls i miljöer som inte är naturliga för dem. Per Jensen tar isbjörnar som exempel, som är nästan omöjliga att hålla i en djurpark utan att de får beteendestörningar.

– Andra arter kanske är mer anpassningsbara och då kan man utveckla miljöer och liknande som fungerar bra, eller i alla fall tillräckligt bra. Så det går att komma tillrätta med beteendeproblem i de flesta fall, men inte i alla.

Tror du att en sådan här utbildning kan bidra till att höja djurs status?

– Jag tror att det kan bidra till att man ser på djurägande med lite andra ögon. Hundar, katter och hästar fyller en enorm funktion i samhället. För många människor är djuren livsviktiga, som skol- och terapihundar, liksom alla sociala tjänstehundar. Så ja, jag hoppas att statusen kommer att höjas, för det har nog funnits en lite överslätande syn på djurägande, att folk bara har dem för sitt eget höga nöjes skull. Men djuren är viktigare än man tror, och fyller en större funktion.

En konkret sak som studenterna kan hjälpa till med efter examen är uppfödning och träning av polishundar och polishästar, där det verkligen behövs en sådan här kompetens, anser Per Jensen.

– Jag hoppas att framtida arbetsgivare får upp ögonen för den här kompetensen, att den finns. Vi hoppas att många av våra studenter ska komma ut i samhället och hamna på djurparker, inom tull och polis, men även länsstyrelser och andra myndigheter.

Slutligen, mår våra sällskapsdjur sämre idag än tidigare? Är det därför den här hjälpen efterfrågas allt mer?

– Det är väldigt svårt att svara på hur de mår eftersom det inte finns någon statistik på det. Vi vet från veterinärstatistik att upp till 20 procent av alla förtida avlivningar av hund beror på beteendeproblem. Så vi kan misstänka att de mår sämre. Nu är vi särskilt intresserade av vad som kommer att hända efter pandemin. Realistiskt sett kommer många att omplaceras, alternativt avlivas. Vi håller på att starta ett nytt forskningsprojekt där vi samarbetar med Hundstallet, bland annat för att ta reda på hur hundar påverkas av att bli omplacerade, för det är egentligen ingen som vet, idag finns varken uppföljning eller statistik på det. Vi kommer även att titta på den ökande trenden med importerade gatuhundar: Hur påverkas de med sin traumatiska bakgrund, av att komma till ett nytt land, en ny ägare och en ny verklighet? ■

Förhoppningen är att studenterna sedan kommer att arbeta i samhällets alla delar där djur finns, som inom Polismyndigheten, Tullverket, länsstyrelser men också på djurparker och i försökslaboratorium.

Foto: Per Jensen

Så gör du vid en viltolycka

Varje år sker tiotusentals viltolyckor i Sverige och flest olyckor inträffar under höst och vinter. Här tipsar vi om vad du kan göra för att undvika att kollidera med vilda djur – och vad du gör om olyckan ändå är framme.

Text: Louise Cederlöf

Att olyckorna ökar under hösten beror på flera saker: det blir mörkt tidigt, sikten blir sämre och många vilda djur rör sig mer på grund av att brunstperioden ofta infaller under höstmånaderna. Värst drabbade är rådjur, följt av älg och vildsvin.

Förebyggande tips

- Planera din resa. Ta reda på var flest olyckor sker. Kartor och statistik finns på viltolycka.se. Hemsidan tillhör Nationella Viltolycksrådet, NVR.
- Sänk hastigheten och anpassa körsättet. I skymning och gryning är vilda djur som mest i rörelse. Var också uppmärksam på att ett rådjur eller en älg över vägen oftast följs av flera.
- Var rätt utrustad. Ha alltid varningstriangel och viltolycksmarkeringsremsa i bilen. Remsa kan beställas hos NVR.

Om olyckan skett

- Placera ut varningstriangel för att varna andra bilister.
- Markera olycksplatsen så att eftersöksjägare hittar rätt.

Om djuret avvikit från platsen, häng markeringsremsan på den sida av vägen som djuret försvann.

- Ring 112 för att rapportera olyckan, gäller oavsett om djuret dött eller försvunnit från platsen.
- Om möjligt, flytta det döda djuret från vägbanan men tänk på din egen säkerhet.
- Försök aldrig avliva ett djur själv om du inte har kunskapen. Om du kör på en hund, ska en veterinär avgöra om avlivning eller annan behandling krävs.
- Försök inte göra eftersök själv, det kan förvärra djurets lidande. Låt eftersöksjägare ta hand om det.

För kollision med björn, varg, järv, lodjur, älg, kronhjort, dovhjort, rådjur, utter, vildsvin, mufflonfår och örn – statens vilt – råder anmälningsplikt. Sammanstötning med dessa arter måste enligt lag rapporteras till polisen även om djuret inte är synbart skadat. Vid kollision med övriga viltslag finns ingen formell anmälningsplikt. ■

Källa: Nationella Viltolycksrådet, NVR.

Gåvo-
givare

Varmt tack! alla gåvogivare

TILL MINNE AV

Barbro Linde

Familjen Jan Hedenstierna Stockholm

Elisabeth Elander

Åke Smedberg
AnnCarin Svanberg
Kit Alexi Hjalmarsson
Lars Hjalmarsson Uppsala

Göran Hedenstierna

Ingegärd Christopher &
Siv Hedenstierna Stockholm

Inger Andersson

Boel Jepson Hässleholm

Katja Bengtsson

Carin och Ronny Lundgren Södra Sandby

Turid Kaufmann

Leena Tippana Stockholm

GÅVOR

Igelkottar

Maija-Leena Eloranta Vänge

Övriga gåvor

Anders Gunnarsson Lidingö

Birgitta Jansson
Elisabeth Peterzén
Facebook

Jens-Peter Olsson
Linda Werme
Natalia Ström

Södertälje

Ösmo

Irland

Ystad

Rörbäcksnäs

Göteborg

Payex Sverige (Fonus)

Visby

**SVENSKA
DJURSKYDDSFÖRENINGEN**

Stöd Svenska Djurskyddsföreningens arbete för djuren.

Swisha en gåva till 1230 960708

Märk gärna gåvan med ditt namn.

”Jag blir glad av att komma till stallet”

Felicia Jakobsson är tolv år och har en mamma som alltid varit hästtokig. Det har inte Felicia varit. Men när hon var sju år övertalades hon att sitta upp på en ponny. Det var faktiskt roligt.

Text & foto: Beata Hansson

Det var Felicias mamma som tjatade på henne som liten att hon borde testa att rida. När hon till slut sa ja bokade mamma snabbt en tid, ifall Felicia skulle ångra sig.

Hur kändes det att rida första gången?

Var du rädd?

– Jag var lite spänd när hästen började röra sig. Fast jag ville ändå rida igen när jag suttit av och jag var rädd första gången jag skulle galoppa. Men det var bara härligt.

Idag rider Felicia på ridskola sedan fem år tillbaka. Men hon har också haft turen att få bli medryttare, alltså att få hjälpa en ägare med sin ponny några dagar i veckan när ägaren inte har tid. Hästen heter Picasola och är 23 år gammal.

Vad är det bästa med hästar?

– Jag blir glad av att komma till stallet. Hästar ger så mycket energi. Även om man är trött när man kommer till stallet blir man pigg när man fått prata och kela med dem.

Vad är det bästa med Picasola?

– Hon är snäll och rolig, gör sitt bästa och försöker alltid vara till lags. Dessutom är hon välutbildad. Ibland kan hon bli sur och arg, det tycker jag bara är bra, att hon visar mig sina känslor. Hon måste också få ha bra och dåliga dagar.

Vad tycker du om att göra med henne?

– Det bästa jag vet är att hoppa, men Picasola är så gammal att hon inte får hoppa längre. Så vi går ofta ut i skogen istället. Det är också mysigt. Hon är så snäll men hästar kan alltid bli rädda för något, de är ju flyktdjur. Det måste man vara beredd på.

Vad ska man mer vara beredd på i närheten av hästar?

– Jag blev biten häromdagen. Men det var inte hennes fel, det var mamma som spände sadelgjorden och jag stod i vägen för Picasolas mun.

Hur ofta träffar du Picasola?

– Jag har bara känt Picasola sen i april. Men under sommaren var jag här hela dagarna och fick lära känna henne mer. Det är mysigt att få bli kompis med en häst, mer än vad man hinner bli på en vanlig ridskola. Men när jag blir större ska jag försöka att köpa en egen häst. ■

Felicia har ingen egen häst utan är medryttare. Några gånger i veckan hjälper hon ägaren att ta hand om Picasola.

Namn: Felicia Jakobsson
Ålder: 12 år
Bor: Hässelby villastad
Husdjur: Medryttare till hästen Picasola

Vill du, som är högst 18 år, berätta om ditt husdjur i tidningen? Maila ett högupplöst foto på dig och ditt husdjur samt ditt telefonnummer till redaktionen för Djurens Värld: djurensvarld@djurskydd.org

	VILL SYSTEMBOLAGET ATT VI KRÖKEN I BÖRJAN AV 70-TALET			LÄCKER SIL SOM	PAPP-HAMMAR-FÖRUT-SÄGELSE	BASKET-STJÄRNAN JAMES	FRÅN-SLAGEN	SÅN FINNS FÖR BERÖENDE OM DET SPELAS VI SST BRÄD SPEL?	SKRÄCK-KOMEDI FRÅN '84 DÄR EN MOGWAI ÄTER EFTER MIDNATT...	
	FISKAR BAKPÅ FARTIGA FORDON									
	VÅLLAR VI SST VITE					OFÖR-GÅNGLIG				
	KAN SÄTTA P FÖR TANDAGNISSLAN					NATION		SENIOR		
SKA FÄLL-AVGIFT BETALAS FÖR KÖRS-TECKEN?						STUDENT-UTBYTE		SNABB REPLIK		
	SÄMLAR FRÖNALTERNATIV TOAPAPPER	LERUM-GRANNE MED FLYT	BESÖKS I ÖSTER-SJÖBUKT	SKEDE	BORICKA	LAS-VASGAS KROPPS-STUDIE			MED BONEY ANGUILLA ANGUILLA	
ÄVEN KALLAD PRATAR MIN INRE NARCIS-SIST OFTA OM								GICK MÅNGA RONDER		
STÖTT FOTEN OCH FALLIT						TUPPTOPP STERI-LISERA		TRÄFFAS RYTM		
TOGO OCH TERAGRAM			HÅST-HUD-SVULST		HYLL-NINGS-BEVIS			JÄRV-BÖSTAD		HAR KALAS PÅ AS
						LAGLÖST ARMOD				
FORM-GIVNING								SÅN KOM SPION IN FRÅN		
VAR NOG BOVAR PÅ FIK UTE EFTER? TYCKER SÄRSKILT SÖPP-RÖTTER OM ATT LIGGA?						STJÄRT-MES			LEMUR-KRYSS 2021	

Konstruktör: Lena Holmlund lena-holmlund.com

Rätt lösning till korsordet i nummer 2-2021:

DE FÄRGADE RUTORNA BILDAR ETT ORD = LÖSENORD

Skicka lösenordet till Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede, eller maila till redaktionen: info@djurskydd.org

TÄVLA
MED
OSS

Senast den 5 november vill vi ha ditt svar. Glöm inte att ange din postadress. Bland de rätta lösningarna dras en vinnare som får tre trisslotter hemskickade.

	FÄRIL SOM SLUKAR VISSA BLAD, BOKSTAVLIGT?			PACKE ELLER BALLUNS	KANT-OVER-KANT	KOOP-RATIVT FÖRBUND	BRUNCH ELLER LUNCH	H	VÄDER-KÖRN	SÅN KÖRS AV SI I STHLM OCH VÄST-TRAK I GÖTET
	(TILFÄLLIGT) OFRUKTSAM NOT			B	O	K	M	A	L	
	ÄR KON-DONEN EN	G	A	M	F	Ä	G	E	L	
SLUT F SUGAN EN KYLD,	A	L	L	TRYCKER FÖR MÅNGLAR	L	SUGGA	S	O		
JAMARE PÅ BOTTEN?	H	KUNGLIG DEL AV HÄSTFOT	RAMLA I SPAT	ANTAS TV-BÖNDER BILDA	PORÖS, KRÄMIG EFTER-RÄTT	SOM RÖR-SYDEN SPITIK HUND	L	O	P	T
	H	O	P	P	F	U	L	L	T	R
GER UPP-HÖV TILL LIV	A	V	L	A	R	KYRKA XY-PRO-NOMEN	K	A	T	E
GÄNOM BEFRUKT-NING	V	BLOMMA I HOLL-LAND	ANROP MED SKEPP	O	H	O	J	RÖKAN SOM EJ ÄTES	S	KORT FÖR SAKT
FÖRSTO-RING AV SKÖLD-KÖRTELEN	S	T	R	U	M	A	VÄRDE-FULL KRYFFERAR	K	O	S
BEHAND-LING & SKUL	K	U	R	TURKISK STAD ARKMAN	A	N	K	A	R	A
	T	A	L	A	N	G	VARG-KULLA	O	PENSER LÄNG SJAL	E
BEGÄV-NING	T	P	O	E	L	D	A	D	(O)GRIP-BÄR KÄNSLA	P
TÄRFTS-SPEL	T	A	L	A	GÖR MC & PIANON I JAPAN	Y	A	M	A	H
HÄLLA LÅDA	L	UDDFRI PERSIKA	N	E	K	T	A	R	I	N

Konstruktör: www.lena-holmlund.com

Grattis Siv Blomberg, Visby som blev förra numrets korsordsvinnare.

Avsändare: Svenska Djurskyddsföreningen, Sandsborgsvägen 55, 122 33 Enskede

PÅ SPANING I NATUREN

Vilda vänner

Många av skogens vilda djur anser vanligtvis att människan är en farlig typ där det gäller att vara på sin vakt. Ofta ser vi bara djur som hastigt försvinner från vår närhet då de upp-täcker oss, eller hör hur de varnar andra djur för vår närvaro. Hur glädjande är det då inte när vi stöter på motsatsen?

Text & foto: Göran Ekström

Att kalla vilda djur för sina vänner är kanske att gå väl långt. Men att uppleva att vissa djur vi möter regelbundet är trygga i vår närhet ger ändå lätt denna känsla. Oftast är mat som vi bjuder på inbegripet vid dessa tillfällen när djuren kommer fram ur sin annars skygga tillvaro och visar sig. Hur många av oss trivs inte med att bjuda vinterfåglar på överlevnadsmöjligheter i trädgården, då det är kallt och snö?

En annorlunda bekant och matgäst fick min kamrat Ulf lära känna då han var ute och fiskade i sin lilla båt i sjön Mälaren. En hungrig fiskgjuse märkte nämligen hur han från båten drog upp fiskar på löpande band med sina enkla redskap. Tanken på att kasta ut något av fångsten belönades snart med framgång. ”Frille”, som fågeln fick heta, blev modigare för varje dag som det serverades godbitar. Snart kom den annars skygga fågeln flygande så snart Ulf syntes i sin båt och fick sin belöning. Ulf kände mycket väl till att fiskgjusen hade sitt stora risbo inte långt bort från där de brukade träffas. Men det visste inte Frille utan tog gärna en rejäl omväg till boet och de

hungriga ungarna med sin lättfångade fångst. Som för att dölja sin stora hemlighet.

Efter en tid med många dagliga fiskar blev det blöta upphämtandet ur sjön ersatt av en ny metod. Ulf höll upp en liten pinne i luften med en fisk i toppen. Skulle han våga ta fisken eller skulle det vara alltför farligt att komma en människa så nära? Frilles förtroende för Ulf var dock starkt och försöket lyckades. Snart blev det blöta doppandet varje gång ett onödigt inslag.

– Han kommer inte om fisket för hans del går bra på morgonen, säger Ulf som känner fåglarna mycket bra. Då är det tydligen inte samma behov av mat till de annars ständigt hungriga ungarna, som ännu inte är flygfärdiga.

Bara hanen var tillräckligt modig. Honan var mer försiktig och höll avstånd men tog gärna fisk som slängdes ut tillräckligt långt från båten.

– Det är alltid lika spännande varje vår att se om de överlevt den långa resan vid flytt-ningen, säger Ulf.

Och visst förstår man den oron då man har en så trogen gäst och kompis som Frille med fru. ■